jistník vypověděti do 1 měsíce po účinnosti tohoto zákona doporučeným (rekomandovaným) dopisem, takže pojišťovací smlouvy, takto vypověděné, zaniknou uplynutím pojišťovacího období, pro které má pojistník pojistné zaplacené.

LITERÁRNÍ ZPRÁVY.

Timašev: **Grundzüge des sovětrussischen Staatsrechtes.** 1925. Bensheimer, Mannheim, Berlin, Leipzig. Str. 186. Ve sbirce, kterou pořádá »Ost-Europa Institut in Breslau« vydává profesor ruské právnické fakulty v Praze N. Timašev shora označený spis, podávající systematicky zpracované výsledky studia o psaném státním právu sovětském až do 1. ledna 1925, ale přihlížející bedlivě také k důsledkům, k nimž toto právo v životě vede. Při tom opírá se autor, jak v předmluvě připomíná, výlučně jen o prameny ruské, opomíjeje úmyslně spisů vydaných mimo sovětské Rusko. Spis je rozdělen na dva oddíly, prvý (str. 13—154) zabývá se všeobecným státním právem sovětské republiky, druhý (str. 154—186) pak systémem sovět. států. Bohatý obsah díla vynikne z nadpisů jednotlivých kapitol, které jsou rozděleny opět v jednotlivé samostatné články (§§). Po úvodě následuje kap. I. o státním území, kap. II. o státním lidu, kap. III. o komunistické straně, kap. IV. o systému sovětů, kap. V. o součinnosti systému stran a systému sovětu, kap. VI. o funkcích státní moci. V druhém oddíle pojednává spis o systému sovětských států ve dvou kapitolách, z nichž prvá vyličuje základy a historický vývoj, druhá pak dnešní stav.

Spis zasluhuje zajisté všeobecně obzvláštní pozornosti, zejména také u nás, poněvadž podává zcela objektivní a vědecké vylíčení dnešních mocenských poměrů v Rusku a poněvadž zejména vyvozuje poznatky pro posouzení účinků, jaké jeví státní převrat v Rusku, a to výlučně, jak podotčeno, z pramenů v samém Rusku uveřejněných, tedy pramenů, jež sotva lze podezírati ze zaujatosti proti dnešnímu vládnímu systému ruskému. Poznatky tyto zaslouží proto tím větší pozornosti. Prameny, z nichž autor tyto poznatky čerpá, jsou zejména úřední denní tisk ruský a některé v Rusku vydané monografie, pojednávající o státním právu buď knižně nebo v odborném tisku. Nemůžeme zde ovšem uváděti jednotlivosti ze spisu, ale nemůžeme přece opominouti, abychom neukázali na některé ve spise líčené char-

akteristické zjevy, nepodrobujíce je dalším úvahám, neboť mluví samy. Tak o postavení cizozemců (str. 19), o rozdělení státních občanů v třídy pracujících a nepracujících a s tím související nerovnosti státních občanů (str. 20); tato nerovnost jeví se i v právu trestním. Podle cirk. nejv. soudu z 24. března 1922 má soud při určení trestu hleděti na to, k jaké třídě obžalovaný náleží. Podle jiného cirkuláře téhož soudu se nařizuje: Časté používání trestu smrti proti dělníkům a sedlákům je neúčelné. Jinak je tomu s osobami měšťanského původu (důstojníky, kupci, intelektuály a p.). Zde musí represe být dost přísná. Soud očekává, že už z nejbližších zpráv bude viděti, že této direktivy je bezpodmínečně dbáno (str. 25). Pojem o nedotknutelnosti osoby je zcela neznám, pro všechny tiskové projevy je předepsána preventivní censura, spolky jsou možny jen jako koncesované, volnost koaliční dělníků je popírána a jakékoli shromáždění přípustno jen po schválení úředním, subjektivní práva veřejná nejsou vůbec uznána (str 25—32). Komunistická strana má vládnoucí postavení ve státě, každé důležitější rozhodnutí musí býti učiněno napřed touto stranou a teprve potom může býti učiněno úředními orgány sovětskými (doklady na str. 33). Volební právo do sovětů není ani všeobecné, ani rovné (městská skupina pracujících má značné výsady, str. 79), ani přímé (jen u sovětů prvého stupně se volí přímo), ani tajné (rozhodují guberniální volební komise o tom, má-li se voliti tajně či veřejně, ale tyto komise rozhodují bezvýjimečně pro volby veřejné, řídíce se heslem, že svobodný dělník a sedlák sovětského Ruska nepotřebuje ochrany tajemství, str. 81). Zásada o dělení moci ve státě není uznána; poněvadž jsou všechny orgány sovětského státu zástupci jedné a téže třídy, považuje se rozdělení funkcí mezi ně za otázku účelnosti. Tato účelnost však žádá, aby nejvyšší orgány vykonávaly všechny tři funkce anebo alespoň činnost zákonodárnou a výkonnou. Nezávislost soudcovská je považována za fikci (str. 130). Stav veřejné správy i zákonodárství charakterisuje autor (vyvozuje svůj úsudek jako na jiných místech z bohatých dokladů, pocházejících z dnešního Ruska) takto: Převaha faktického a ohledy účelnosti nad právním, nad zákonným a nad tím, co má býti (das Seinsollende), je to, co dělí správu dnešního Ruska od správy moderního státu. Držitelé moci hledí na normy nového práva jako na něco, co zavazuje jen obyvatelstvo, nikoli ale je samy. V těchto normach spatřují jen směrnice, jichž dbají, pokud to zůstává beze škody pro jejich zájmy. Vzniknou-li ale kolise mezi normami právními a zájmy proletariátu aneb zájmy komun. strany, zůstane nařízení právní

nesplněno. »Úkon správní stává se tu typickým aktem libovůle« (str. 146). Soudcové jsou přesaditelni, zákon o organisaci soudní začíná větou: »System orgánů soudních R. S. S. S. R. má účel chrániti proletářskou revoluci a zajistiti zájmy státu a práva pracujících a jejich společností«. Soudcové mají bráti za základ svých rozhodnutí nejen právo positivní, nýbrž i »revoluční účelnost«, a to i kdyby ohled na tuto účelnost činil nutným přímé porušení práva positivního (str. 150).

Velmi poučný spis Timaševův, jenž dává nahlédnouti do dnešních mocenských poměrů Ruska, doporučujeme co nejvřeleji. —a.

Dr. Ladislav Wopršálek: **Řízení o náhradě škody u vojenských úřadů.** (Zák. z r. 1887, č. 72 ř. z.) V Praze 1925. Nákladem vlastním. Služební pomůcky čs. branné moci.

Spisovatel, jenž získal si ve vojenské justiční službě hojných praktických zkušeností, zejména pokud jde i o shora uvedený zákon, podjal se úkolu, aby všestranně objasnil obsah jeho. Nelze popříti, že úkol svůj snaží se splniti velmi svědomitě; je také nepochybno, že spisek jeho velmi dobře poslouží všem, kdož budou míti v praksi se zákonem z r. 1887 co činiti. Přes to, že spisovatel v předmluvě skromně nazývá svůj spis pouhou příručkou, chtějící přispěti k tomu, aby nejen vojenské úřady, nýbrž i ručitelé z řad vojenských osob a praktický právník měli pomůcku obsahující zásady a celý průběh tohoto administrativního řízení a jeho kontrolu soudem, nelze zamlčeti, že spisovatel nikde nevyhýbá se řešení otázek pochybných, že přihlíží i k projevům literárním a bere na pomoc při výkladu jednotlivých ustanovení zákonodárný materiál nejen náš a slovenský, nýbrž i cizí, a to nejen z doby nynější, nýbrž i materiál povahy historické.

Zákon z r. 1887 má ovšem praktický význam jen pro osoby vojenské. Theoreticky může vzbuditi zájem všeobecný. To hlavně pro úpravu poměru nálezů administrativních úřadů vojenských, učiněných o nárocích soukromoprávných, k řádným soudům (§§ 2 a 3 cit. zák.). I zde podává autor výklady celkem správné. Ovšem v době, kdy spisek vyšel, nebylo ještě zákona ze dne 15. října 1925 č. 217 Sb. z. a n., jímž se provádí § 105 ústavní listiny. A tu mohou dnes vzniknouti pochybnosti, nebyla-li právě ustanovení §§ 2 a 3 zák. z r. 1887 zrušena tímto novým zákonem. V poradách odborníků, jež byly konány o tomto zákoně bylo navrhováno prof. Horou, aby do zákona bylo pojato výslovné ustanovení, že § 2 zák. z r. 1887 zůstane